

Сборник съдебна практика

ЗАКЛЮЧЕНИЕ НА ГЕНЕРАЛНИЯ АДВОКАТ
Г-Н N. JÄÄSKINEN
представено на 25 април 2013 година¹

Дело C-9/12

Corman-Collins SA
срещу
La Maison du Whisky SA

(Преюдициално запитване, отправено от tribunal de commerce de Verviers (Белгия))

„Съдебна компетентност по граждански и търговски дела — Регламент (ЕО) № 44/2001 — Член 2 — Член 5, точка 1, букви а) и б) — Специална компетентност по дела, свързани с договор — Понятия за „продажба на стоки“ и за „предоставяне на услуги“ — Договор за предоставяне на изключително право на дистрибуция на стоки — Задължение, което е в основата на иска“

I – Въведение

1. Настоящото преюдициално запитване, отправено от tribunal de commerce de Verviers (Белгия), има за предмет тълкуването на правилото за специалната компетентност по дела, свързани с договор, предвидено в член 5, параграф 1, точка 1, букви а) и б) от Регламент (ЕО) № 44/2001 на Съвета от 22 декември 2000 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела², известен като „Регламент Брюксел I“.
2. Запитването е отправено в рамките на иск, предявен от Corman-Collins SA (наричано по-нататък „Corman-Collins“), установено в Белгия дружество, срещу La Maison du Whisky SA (наричано по-нататък „La Maison du Whisky“), установено във Франция дружество, поради прекратяването от последното на договор за предоставяне на изключително право на дистрибуция на стоки, който според жалбоподателя по главното производство е обвързвал страните.
3. Френското дружество оспорва компетентността на белгийските съдилища да разгледат спора, както и самото наличие на такъв вид договор между страните. То основава възражението си за липса на компетентност на член 2 от Регламент № 44/2001, който предвижда, че исковете срещу установен в държава членка ответник³ по принцип се предявяват пред съдилищата на тази държава членка. В тази връзка запитващата юрисдикция иска да се установи, на първо място, дали евентуално не е несъвместима с правото на Съюза правна норма на белгийското

¹ — Език на оригиналния текст: френски.

² — ОВ L 12, 2001 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 3, стр. 74.

³ — В съответствие с член 1, параграф 3 от този регламент под „държава членка“ в настоящото заключение се разбират всички държави членки на Европейския съюз, с изключение на Кралство Дания.

международно частно право, която предвижда компетентност на белгийските съдилища, в случаите когато ищецът е установен в Белгия дистрибутор, който се оплаква от развалянето на договор за предоставяне на изключително право на дистрибуция, пораждащ правни последици на националната територия.

4. На второ място, и в това се заключава основният интерес от настоящото дело, по същество се иска от Съда да установи дали договор за дистрибуция, по силата на който едната от страните по него купува стоки от другата в държава членка с цел да ги препродаде в друга държава членка, трябва да се квалифицира като „продажба на стоки“ или като „предоставяне на услуги“ по смисъла на член 5, точка 1, буква б) от Регламент № 44/2001 — въпрос, по който съществуват различни становища както в доктрината, така и в съдебната практика на различните държави членки⁴. Ако не може да се възприеме нито една от тези квалификации, възможно ли е към този вид договор да се приложи правилото за компетентност, предвидено в член 5, точка 1, буква а) в съответствие с установения в същия този член 5, точка 1, буква в) ред за прилагане.

5. Накрая, с последния преюдициален въпрос, чийто смисъл може да се разбере напълно само в светлината на мотивите на акта за преюдициално запитване, запитващата юрисдикция моли Съда да определи — в случай че към иск като разглеждания в главното производство следва да се приложи член 5, точка 1 буква а), а не член 5, точка 1, буква б) от Регламент № 44/2001 — кое е „задължението, което е в основата на иска“ по смисъла на тази разпоредба: задължението на продавача-възложител или задължението на купувача-дистрибутор.

II – Правна уредба

A– Право на Съюза

1. Регламент № 44/2001

6. Член 2, параграф 1 от Регламент № 44/2001, който се намира в раздел 1, озаглавен „Общи разпоредби“, на глава II от посочения регламент, която урежда правилата за компетентност, прогласява принципа, че „[п]ри условията на настоящия регламент, искове срещу лицата, които имат местоживеене в държава членка, независимо от тяхното гражданство, се предявяват пред съдилищата на тази държава членка“.

7. Съгласно член 5, точка 1 от Регламент № 44/2001, който се намира в раздел 2, озаглавен „Специална компетентност“, на глава II от посочения регламент:

„[С]рещу лице, което има местоживеене в държава членка, може да бъде предявен иск в друга държава членка:

- 1) а) по дела, свързани с договор — в съдилищата по мястото на изпълнение на [задължението, което е в основата на иска];

4 — За анализите в сравнителното право вж. по-специално *Berlioz P.*, La notion de fourniture de services au sens de l'article 5-1 b) du règlement „Bruxelles I“ — J.D.I., 2008, n° 3, doctrine 6, p. 675; *Hollander P.*, Le droit de la distribution, Anthémis, Liège, 2009, p. 271 et sq., както и *Magnus U. et Mankowski P.* (éd.), Brussels I Regulation, Sellier European Law Publishers, Munich, 2012, p. 153 et sq.

- б) за целите на настоящата разпоредба и освен ако не е договорено друго, мястото на изпълнение на [задължението, което е в основата на иска,] е:
- в случая на продажба на стоки, мястото в държава членка, където съгласно договора са доставени стоките или е трябвало да бъдат доставени,
  - в случая на предоставяне на услуги, мястото в държава членка, където съгласно договора услугите са били предоставени или е трябвало да бъдат предоставени;
- в) ако не се прилага буква б), тогава се прилага буква а)“.

2. Регламент Рим I

8. Съгласно съображение 7 на Регламент (ЕО) № 593/2008 на Европейския парламент и на Съвета от 17 юни 2008 година относно приложимото право към договорни задължения (Рим I)⁵ „предметът и разпоредбите на настоящия регламент следва да са в съответствие с Регламент [№ 44/2001]“.

9. Член 4, параграф 1 от посочения регламент гласи:

„Доколкото приложимото към договора право не е било избрано в съответствие с член 3, и без да се засягат разпоредбите на членове 5—8, правото, което урежда договора, се определя, както следва:

- а) договор за продажба на стоки се урежда от правото на държавата, където е обичайното местопребиваване на продавача;
- б) договор за предоставяне на услуги се урежда от правото на държавата, където е обичайното местопребиваване на доставчика на услугата;

[...]

- е) договор за дистрибуция се урежда от правото на държавата, където е обичайното местопребиваване на дистрибутора;

[...]“.

Б– Белгийско право

10. В член 1, параграф 2 от Закона от 27 юли 1961 г. за едностранно прекратяване на безсрочните договори за предоставяне на изключително право на дистрибуция⁶ (наричан по-нататък „Белгийският закон от 27 юли 1961 г.“) „договорът за предоставяне на изключително право на дистрибуция“ е определен като „договор, по силата на който възложителят дава право един или повече дистрибутори да продават от свое име и за своя сметка стоките, произвеждани или разпространявани от възложителя“.

⁵ — ОВ, L 177, стр. 6.

⁶ — Moniteur belge, 5 октомври 1961 г., стр. 7581. Изменен със Закона от 13 април 1971 г. за едностранното прекратяване на договорите за предоставяне на изключително право на дистрибуция (Moniteur belge, 21 април 1971 г., стр. 4996).

11. Съгласно член 4 от този закон:

„При разваляне на договор за предоставяне на изключително право на дистрибуция, пораждащ последици на цялата белгийска територия или на част от нея, увреденият дистрибутор може при всички случаи да предяви срещу възложителя съдебен иск в Белгия, пред съда по собственото си местоживееие или пред съда по местоживееенето или седалището на възложителя.

Ако спорът бъде отнесен до белгийски съд той прилага изключително белгийския закон“.

III – Спорът по главното производство, преюдициалните въпроси и производството пред Съда

12. Corman-Collins, установено в Белгия дружество, и La Maison du Whisky, установено във Франция дружество, поддържат от около десет години търговски отношения, в рамките на които първото дружество купува от второто уиски от различни марки, което му се доставя в складовете на френското дружество и което то препродава на белгийска територия.

13. През цялото това време Corman-Collins ползва наименованието Maison du Whisky Belgique и интернет сайт, озаглавен www.whisky.be, без това да предизвиква реакцията на La Maison du Whisky. Освен това адресът и телефонният номер на Corman-Collins са посочени в списание Whisky Magazine, издавано от дъщерно дружество на La Maison du Whisky.

14. През декември 2010 г. La Maison du Whisky забранява на Corman-Collins да използва посоченото наименование и закрива посочения интернет сайт. През февруари 2011 г. то уведомява Corman-Collins, че ще възложи изключителната дистрибуция на две марки от своите продукти на друго белгийско дружество, считано съответно от 1 април и от 1 септември 2011 г., и че занаяпред Corman-Collins ще трябва да прави поръчките си чрез това дружество.

15. На 9 март 2011 г. Corman-Collins предявява иск срещу Maison du Whisky пред tribunal de commerce de Verviers, като иска, на първо място, то да бъде осъдено да заплати обезщетение за прекратяване на договора без предизвестие и допълнително обезщетение на основание белгийския закон от 27 юли 1961 г.

16. La Maison du Whisky оспорва териториалната компетентност на сезирания съд с мотива, че на основание член 2 от Регламент № 44/2001 делото е подсъдно на френските съдилища. Corman-Collins отговаря на това възражение за липса на компетентност, като се позовава на член 4 от посочения белгийски закон.

17. Освен това страните спорят относно начина, по който трябва да бъдат квалифицирани търговските им отношения, предвид това че никога не са сключвали писмено рамково споразумение, което да определя тези отношения. Corman-Collins поддържа, че става дума за договор за предоставяне на изключително право на дистрибуция по смисъла на същия белгийски закон, докато според La Maison du Whisky става дума за обикновени договори за покупко-продажба, сключвани въз основа на седмични поръчки в съответствие са направените от Corman-Collins заявки.

18. В акта за преюдициално запитване tribunal de commerce de Verviers посочва изрично, че Corman-Collins и La Maison du Whisky „са обвързани от устен договор“ и че „по силата на [...] белгийския закон от 27 юли 1961 г. правоотношението между страните може да се квалифицира като договор за предоставяне на изключително право на дистрибуция, тъй като ищецът е бил оправомощен да препродава на белгийска територия стоките, закупени от ответника“.

19. Запитващата юрисдикция обаче изразява съмнения относно възможността да основе компетентността си на правилото по член 4 от белгийския закон от 27 юли 1961 г. предвид предимството на правото на Съюза и предвид разпоредбите на Регламент № 44/2001, който според нея е приложим както *ratione loci*, така и *ratione materiae*. Тя изтъква, че по силата на член 2 от посочения регламент би следвало да са компетентни френските юрисдикции, но че също така е възможно да е приложим и член 5, точка 1 от същия този регламент. В това отношение, имайки предвид практиката на Съда⁷, запитващата юрисдикция иска да се установи дали един договор за предоставяне на изключително право на дистрибуция трябва да се квалифицира като договор за продажба на стоки и/или като договор за предоставяне на услуги по смисъла на член 5, точка 1, буква б) от Регламент № 44/2001. Тя добавя, че само ако нито една от тези квалификации не може да бъде възприета по отношение на този вид договор, ще трябва да се определи кое е спорното задължение, на което се основава искът по главното производство, проблематика, която се отнася имплицитно и до разпоредбите на член 5, точка 1, буква а) от същия регламент.

20. При тези обстоятелства с акт от 6 януари 2012 г. *tribunal de commerce de Verviers* решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

- „1) Трябва ли член 2 от Регламент № 44/2001, евентуално във връзка с [член 5, параграф 1, буква а) или буква б)], да се тълкува в смисъл, че не допуска правило за определяне на компетентност като това по член 4 от белгийския закон от 27 юли 1961 г., който предвижда компетентност на белгийските юрисдикции, когато дистрибуторът е установен на белгийската територия и когато договорът за предоставяне на изключително право на дистрибуция поражда всички или част от своите последици на същата тази територия, независимо от мястото на установяване на възложителя, срещу когото е предявен искът?
- 2) Трябва ли член 5, параграф 1, буква а) от Регламент № 44/2001 да се тълкува в смисъл, че се прилага към договор за предоставяне на изключително право на дистрибуция на стоки, по силата на който едната от страните по него купува стоки от другата с цел да ги препродаде на територията на друга държава членка?
- 3) При отрицателен отговор на този въпрос, трябва ли член 5, параграф 1, буква б) от Регламент № 44/2001 да се тълкува в смисъл, че има предвид договор за предоставяне на изключително право на дистрибуция като този между страните по спора?
- 4) При отрицателен отговор на двата предходни въпроса, кое е оспорваното задължение при прекратяване на договор за предоставяне на изключително право на дистрибуция: това на продавача-възложител или това на купувача-дистрибутор?“.

21. Писмени становища представят *Corman-Collins*, *La Maison du Whisky*, Кралство Белгия и Конфедерация Швейцария, както и Европейската Комисия.

22. На проведеното на 31 януари 2013 г. съдебно заседание се явяват представители на *Corman-Collins*, *La Maison du Whisky*, белгийското правителство и Комисията.

⁷ — Запитващата юрисдикция има предвид Решение от 23 април 2009 г. по дело *Falco Privatstiftung и Rabitsch* (C-533/07, Сборник, стр. I-3327) и Решение от 11 март 2010 г. по дело *Wood Floor Solutions Andreas Domberger* (C-19/09, Сборник, стр. I-2121).

IV – Анализ

A– Изключване от Регламент № 44/2001 на правилото за определяне на компетентност, предвидено в член 4 от белгийския закон от 27 юли 1961 г. (първи въпрос)

23. С първия си въпрос запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали национално правило за определяне на компетентност като това по член 4 от белгийския закон от 27 юли 1961 г. може да се приложи срещу ответник с местоживеене в друга държава членка въпреки разпоредбите на Регламент № 44/2001.

24. Трябва да се определи дали въз основа на посочената национална разпоредба белгийските юрисдикции са компетентни да разгледат иск, предявен от дистрибутор с местоживеене на белгийска територия срещу възложител поради развалянето на сключения между тях договор за предоставяне на изключително право на дистрибуция, когато въпросният договор поражда всички или част от своите последици на същата тази територия, независимо от местоживеенето или седалището на възложителя, срещу когото е предявен искът.

25. В случая Corman-Collins твърди, че на основание на тази разпоредба то може да предяви иска срещу La Maison du Whisky пред белгийски съд, въпреки че седалището на последното е на френска територия.

26. С изключение на Corman-Collins, всички представили становища страни предлагат на Съда да отговори на този въпрос в смисъл, че такова правило за определяне на компетентност, изведено от закона на съда, не може да се приложи при подобни обстоятелства, тъй като те попадат в приложното поле *ratione loci* на Регламент № 44/2001.

27. Споделям това мнение. Всъщност целта на Регламент № 44/2001 е именно⁸ да определи по еднакъв начин компетентността на съдилищата по всички спорове с международен елемент, които се отнасят до уредена от регламента материя⁹. От съображение 8 от този регламент следва ясно, че когато ответникът е с местоживеене в обвързана от регламента държава членка, по принцип трябва да се приложат установените в регламента общи правила за компетентност, които имат предимство пред правилата за определяне на компетентност в сила в различните държави.

28. По силата на тези унифицирани норми, ако ответникът по предявения иск е с местоживеене в държава членка, какъвто е случаят в главното производство, по силата на правилото за общата компетентност по член 2 от Регламент № 44/2001 ищецът по принцип е длъжен да сезира съдилищата на тази държава.

29. От член 3, параграф 1 от Регламент № 44/2001 следва, че единствените допустими изключения от този принцип са изключенията, предвидени с разпоредбите по раздели 2—7 от глава II на посочения регламент, която се отнася до компетентността. По-специално, към договорно правоотношение като разглежданото по главното производство се прилага предвиденото в член 5, точка 1 от регламента правило за специална компетентност като алтернатива на правилото по член 2¹⁰, а не правилата за определяне на компетентност, предвидени в правото на държавите членки.

8 — В съображение 2 от Регламент № 44/2001 се уточнява, че регламентът съдържа разпоредби, които позволяват, от една страна, да се уеднаквят правилата за конфликт на юрисдикции по граждански и търговски дела, и от друга страна, да се опростят формалностите с оглед бързо и опростено признаване и изпълнение на съдебни решения от държавите членки, които са обвързани от посочения регламент.

9 — Материалното приложно поле на Регламент 44/2001 е определено в член 1 от него.

10 — Член 5 позволява, при посочените в него условия, ищецът да сезира юрисдикции, различни от юрисдикциите на държавата членка по местоживеенето на ответника.

30. Параграф 2 от същия този член 3 потвърждава идеята, че намерението на законодателя на Съюза е било да изключи възможността към положения, които попадат в приложното поле на Регламент № 44/2001, да се прилагат националните правила за определяне на компетентност¹¹, тъй като той е посочил изрично, че такива правила не могат да се противопоставят на ответник с местоживееене в държава членка.

31. Следователно според мен на първия въпрос трябва да се отговори, че когато ответникът е с местоживееене на територията на държава членка, различна от тази на сезирания съд, разпоредбите на Регламент № 44/2001 изключват прилагането на национално правило за определяне на компетентност като предвиденото в член 4 от белгийския закон от 27 юли 1961 г.

Б– *Квалифициране на договор за предоставяне на изключително право на дистрибуция в рамките на член 5, точка 1 от Регламент № 44/2001 (втори и трети въпрос)*

1. Предварителни бележки

32. Струва ми се, че вторият и третият въпрос не са зададени ясно, тъй като запитващата юрисдикция изглежда е смесила различните критерии за компетентност по член 5, точка 1 от Регламент № 44/2001 и не е отчела напълно начина, по който те се съчетават по между си¹².

33. С тези въпроси запитващата юрисдикция по същество иска да се установи коя буква — буква а) или буква б) — на член 5, точка 1 от Регламент № 44/2001 трябва да се приложи, за да се определи юрисдикцията, която е компетентна да разгледа съдебен иск, основан на договор за предоставяне на изключително право на дистрибуция.

34. За да се даде полезен отговор на тези въпроси, предвид връзката по между им, считам, че те трябва да се разгледат заедно и преди всичко, с оглед на установената в посочения член 5, точка 1, буква в) йерархия, да се размени тяхната последователност, така че най-напред да се разгледа третият въпрос, който се отнася до буква б) на тази разпоредба, и след това — вторият въпрос, който се отнася до буква а) на същата разпоредба¹³.

35. Най-напред ще припомня, че за целите на тълкуване на Регламент № 44/2001 практиката на Съда относно Конвенцията от 27 септември 1968 година относно компетентността и изпълнението на съдебните решения по граждански и търговски дела¹⁴ (наричана по-нататък „Брюкселската конвенция“) е релевантна, когато разпоредбите на тези актове могат да се квалифицират като еквивалентни, предвид това че посоченият регламент заменя тази конвенция в отношенията между държавите членки¹⁵.

11 — Разбира се, положението е различно, ако спорът е чисто вътрешен.

12 — Същото важи и за четвъртия въпрос по причини, които ще изложа по-нататък.

13 — Всъщност последният елемент има субсидиарен характер спрямо предходния, което е видно от посочената буква в), съгласно която „ако не се прилага буква б), тогава се прилага буква а)“ (курсивът е мой).

14 — ОВ L 299, 1972 г., стр. 32; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 10, стр. 3, Конвенция, изменена с последващите конвенции за присъединяването към нея на новите държави членки.

15 — Вж. по-специално Решение от 25 октомври 2012 г. по дело Folien Fischer и Fofitec (C-133/11, точка 31), Решение от 7 февруари 2013 г. по дело Refcomp (C-543/10, точка 18), както и Решение от 14 март 2013 г. по дело Česká spořitelna (C-419/11, точка 27).

36. Съдът вече е посочвал, от една страна, че е налице стриктна идентичност между текста на член 5, точка 1, буква а) от Регламент № 44/2001 и текста на член 5, точка 1, първото изречение от Брюкселската конвенция, и от друга страна, че необходимостта от последователност в тълкуването на тези актове не само е заявена изрично от общностния законодател,¹⁶ но е и в съответствие с принципа на правна сигурност, от което следва, че трябва да се признае, че тези разпоредби имат идентичен обхват¹⁷.

37. Що се отнася обаче до член 5, точка 1, буква б) от Регламент № 44/2001, изводите, които могат да се направят от решенията за тълкуване на Брюкселската Конвенция, са косвени, тъй като правилата за компетентност, които се съдържат в посочената буква б), са нови. Всъщност Съдът е изтъкнал особеностите на тази разпоредба както с оглед на подготвителните работи по посочения регламент, така и с оглед на структурата на член 5, точка 1 от него¹⁸ и е достигнал до извода, че „в рамките на Регламент № 44/2001 общностният законодател е възнамерявал да запази за всички договори, с изключение на договорите за продажба на стоки и предоставяне на услуги, принципите, установени от Съда в контекста на Брюкселската Конвенция“¹⁹.

38. Ще добавя, че според мен намерението на законодателя е било посочената буква б) да получи по-широко тълкуване от буква а) предвид целта за опростяване на разпоредбите на Регламент № 44/2001 в сравнение с разпоредбите на Брюкселската Конвенция. От подготвителните работи по този регламент²⁰, както и от доклада на професор Росар относно конвенцията, наречена „Lugano bis“,²¹ чиито разпоредби са били адаптирани в същия смисъл, следва, че специалните правила по тази буква б) са били създадени, за да се преодолеят трудностите по прилагане на правилото по буква а), произтичащи от съдебната практика по дело Industrie Tessili Italiana Como и по дело De Bloos²². В посоченото по-горе Решение по дело Falco Privatstiftung и Rabitsch²³ обаче Съдът изглежда е избрал относително рестриктивен подход по отношение на същата буква б).

39. Важно е да се има предвид и едно друго правило за тълкуване на Регламент № 44/2001, а именно правилото, че съдържащите се в регламента понятия, и по-специално тези относно прогласените в него правила за компетентност, трябва да се тълкуват самостоятелно главно въз основа на структурата и целите на посочения регламент, за да се осигури неговото еднообразно тълкуване във всички държави членки²⁴. Това изисква, от една страна, по принцип да не се прави препращане към правото на държавите членки и по-специално към правото на сезирания съд²⁵, и от друга страна, да не се приравняват необосновано посочените понятия на понятията, използвани в други норми на правото на Съюза²⁶.

16 — Вж. съображение 19 от Регламент № 44/2001.

17 — Решение по дело Falco Privatstiftung и Rabitsch, посочено по-горе (точки 48—57 и цитираната съдебна практика), както и Решение по дело Česká spořitelna, посочено по-горе (точки 43 и 44).

18 — Вж. Решение по дело Falco Privatstiftung и Rabitsch, посочено по-горе (точка 54), което в това отношение препраща към заключението на генералния адвокат Trstenjak по това дело.

19 — Пак там (точка 55). Курсивът е мой.

20 — Вж. по-специално предложението за регламент (СОМ (1999) 348 окончателен, стр. 14).

21 — Обяснителен доклад на професор Fausto Rosar по Конвенцията относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела, подписана в Лугано на 30 октомври 2007 г. (ОВ С 319, 2009 г., стр. 1, точки 49—51). Тази конвенция обвързва Европейската Общност, Кралство Дания, Република Исландия, Кралство Норвегия и Конфедерация Швейцария.

22 — Решение от 6 октомври 1976 г. по дело Industrie Tessili Italiana Como (12/76, Recueil, стр. 1473) и Решение от 6 октомври 1976 г. по дело De Bloos (14/76, Recueil, стр. 1497).

23 — В точка 43 Съдът приема, че „да се разшири приложното поле на член 5, точка 1, буква б), второ тире от Регламент № 44/2001 би означавало да се заобиколи намерението на общностния законодател в това отношение и би засегнало полезното действие на посочения член 5, точка 1, букви в) и а)“.

24 — Вж. по-специално Решение по дело Česká spořitelna (посочено по-горе, точка 25 и цитираната съдебна практика).

25 — Пак там (точка 45 и цитираната съдебна практика).

26 — По-специално постановено е, че понятието „предоставяне на услуги“ по смисъла на член 56 ДФЕС, не е еквивалентно на понятието „доставка на услуги“ по смисъл на член 5, точка 1, буква б) от Регламент № 44/2001. По отхвърлянето на аналогията вж. Решение по дело Falco Privatstiftung и Rabitsch, посочено по-горе (точки 15, 33 и сл.), както и точка 59 и сл. от заключението на генералния адвокат Trstenjak по това дело.

40. Тази линия на поведение е още по-важна в рамките на настоящото дело, в което понятието „договор за предоставяне на изключително право на дистрибуция“, използвано от запитващата юрисдикция в преюдициалните въпроси²⁷, не е определено в правото на Съюза понятие²⁸ и може да отпрати към различни положения в правото на държавите членки, дори да се предположи, че всички те познават този вид договор²⁹. Освен това ще отбележа, че в посоченото по-горе Решение по дело De Vloos, в което вече е разгледан въпросът за определянето на юрисдикцията, която е компетентна да се произнесе по искане за обезщетение за прекратяване без предизвестие на договор за предоставяне на изключително право на дистрибуция между белгийска и френска страна, нито Съдът, нито генералният адвокат са определили това понятие било въз основа на съответната национална правна уредба, било по общ и абстрактен начин.

41. Предвид многообразието на договорите за предоставяне на изключително право на дистрибуция е по-удобно да им се даде отрицателна,³⁰ отколкото положителна дефиниция. Все пак възможно е да се посочат някои елементи, които са типични за този вид договори³¹, а именно целта на предоставянето на изключително право на дистрибуция е препродажбата на съответните стоки на определена територия, дистрибуторът се избира от възложителя, дистрибуторът най-малкото има право да продаде стоките обратно на възложителя, тоест има запазено право, договорното правоотношение е трайно, възможно е възложителят да разполага с изключително право на доставка и/или снабдяване, върху дистрибутора може да тежи задължение за изкупуване или за препродажба, страните могат да разработят съвместно промоционални техники³².

42. Добавям, че макар квалификацията на спорното правоотношение като договор за предоставяне на изключително право на дистрибуция, направена от запитващата юрисдикция въз основа на белгийското право, да се оспорва от La Maison du Whisky и да подлежи на обсъждане в светлината на данните по преписката, съгласно постоянната съдебна практика Съдът не може да преценява или квалифицира той самият фактите или релевантните разпоредби на националното право³³.

43. Именно в светлината на тези съображения следва да се отговори на втория и третия от поставените от запитващата юрисдикция преюдициални въпроси.

27 — Припомням, че според запитващата юрисдикция договорното правоотношение, на което Corman-Collins основава иска си, съответства на този вид договор. Във втория си въпрос тя уточнява, че запитването ѝ се отнася до договор за предоставяне на изключително право на дистрибуция, „по силата на който едната страна по договора купува стоки от другата, за да ги препродаде на територията на друга държава членка“.

28 — За разлика от определението, което съществува, по-специално за друг вид договори за дистрибуция, каквито са договорите за търговско представителство (Директива 86/653/ЕИО на Съвета от 18 декември 1986 година относно координирането на правото на държавите членки, свързано с дейността на самостоятелно заетите търговски представители, ОВ L 382, стр. 17; Специално издание на български език, 2007 г., глава 6, том 1, стр. 176).

29 — Макар някои национални правни уредби, подобно на белгийското право (член 1, параграф 2 от Закона от 27 юли 1961 г.), да дават законова или подзаконова дефиниция на договора за предоставяне на изключително право на дистрибуция, както и специален статут на този договор, в други държави членки тази договорна фигура съществува главно в практиката, което не улеснява утвърждаването на единно понятие.

30 — Тези договори ясно се разграничават, от една страна, от договорите за търговско представителство, по това че дистрибуторът няма право да представлява възложителят, и от друга страна, от договорите за франчайзинг, по това че договорът за предоставяне на изключително право на дистрибуция не се основава на това, че възложителят предоставя на дистрибутора своя технически или административен опит.

31 — Уточнявам, че правото на някои държави членки, както и някои автори, считат, че част от тези елементи са елементи, които са необходими за квалифицирането на договора като договор за предоставяне на изключителни права, докато други зависят от волята на страните. Според мен обаче тези подходи са много различни, за да се изведат от тях истински изводи.

32 — Правото на обратна продажба, както и евентуално това, че то е запазено право, предполага наличието на предоставена от възложителя селективност, която се основава на права на интелектуална собственост или на селективна дистрибуционна политика.

33 — В рамките на производство по преюдициално запитване, националният съд е този, който трябва да прецени фактите по случая, макар че в дух на сътрудничество Съдът може да му предостави всички указания, които счита за нужни. Вж. по-специално Решение от 3 февруари 1977 г. по дело Benedetti (52/76, Recueil, стр. 163, точка 10) и решение от 5 март 2009 г. по дело Apis-Hristovich (C-545/07, Сборник, стр. I-1627, точка 32).

44. Според мен тълкуването на член 5, точка 1 от Регламент № 44/2001 с цел да са отговори на тези въпроси изисква да се разгледа, в предвидения от тази разпоредба ред, дали договор за предоставяне на изключително право на дистрибуция с международен елемент попада в категорията на продажбата на стоки по смисъла на буква б), първо тире от посочената точка 1, или в категорията на предоставянето на услуги — буква б), второ тире от точка 1, или при отрицателен отговор, в категорията на другите видове договори, уредена в буква а) от същата точка 1. Най-напред ще посоча, че според мен трябва да се възприеме втората от тези три възможности, като причините за това са следните.

2. Отхвърляне на квалификацията на договора като договор за продажба на стоки по смисъла на член 5, точка 1, буква б), първо тире от Регламент № 44/2001

45. La Maison du Whisky твърди, че към разглежданото договорно правоотношение се прилага член 5, точка 1, буква б), първо тире от Регламент № 44/2001. След като припомня, че за да се разграничат договорите за продажба на стоки от договорите за предоставяне на услуги, трябва да се вземе предвид характерното за тези договори задължение³⁴, La Maison du Whisky поддържа, че договорът за дистрибуция се характеризира със задължението на възложителя да доставя на дистрибутора стоките, предмет на дистрибуцията, задължение, на което съответства правото на дистрибутора да продава тези стоки на определена територия. От това La Maison du Whisky достига до извода, че договорът за дистрибуция може да се отнася само до продажбата на стоки, което според него води до окончателното изключване на възможността договорът да се квалифицира като договор за предоставяне на услуги. Този подход е същият като подхода, който възприема Corte suprema di cassazione (Италия)³⁵ въз основа на Конвенцията на Организацията на обединените нации, подписана във Виена на 11 април 1980 г.³⁶, за разлика от позицията на други национални юрисдикции³⁷.

46. Предвид това че, за да квалифицира даден договор за целите на прилагане на член 5, точка 1, буква б) от Регламент № 44/2001, Съдът действително е възприел за критерий търсенето на характеризиращото договора задължение³⁸, е необходимо операцията по продажбата да съставлява самата същност на договора за предоставяне на изключително право на дистрибуция, за да може този договор да попадне в обхвата на разпоредбите на първото тире от посочената буква б).

47. Считам обаче, че в случая това не е така предвид, от една страна, изложените по-горе съображения относно типичните елементите на договора за предоставяне на изключително право на дистрибуция, и от друга страна, факта че това би означавало да се пренебрегне особеността, че при този вид търговски отношения обикновено съществува рамково споразумение за предоставяне на изключително право, различено от последователните договори за продажба³⁹.

34 — Решение от 25 февруари 2010 г. по дело Car Trim (C-381/08, Сборник, стр. I-1255, точка 31 и сл.).

35 — Вж. по-специално Решение на Corte suprema di cassazione № 895 от 14 декември 1999 г.; Критичен коментар на Ferrari F., in: Giustizia civile, 2000, I, p. 2333 et sq.)

36 — Конвенцията относно договорите за международна продажба на стоки.

37 — Сезираните с този въпрос френска, унгарска, нидерландска, швейцарска и американска юрисдикция изключват от приложното поле на посочената конвенция договорите за дистрибуция като цяло и в частност договорите за предоставяне на изключително право на дистрибуция (вж. Ferrari F., op. cit, p. 2338 и Witz D. — Recueil Dalloz, 2008, p. 2620 et sq.).

38 — Решение по дело Falco Privatstiftung и Rabitsch, посочено по-горе (точка 54).

39 — Вж. в този смисъл вж. стр. 1517 от заключението на генералния адвокат Reischl по дело De Bloos, посочено по-горе. Това разграничение, което е широко признато в правото на държавите членки, произтича от разликите в начините на сключване на договорите (поръчките, които следват рамковото споразумение по принцип се правят чрез поръчки за покупка, писма или електронни писма, а не чрез приложения към първоначалния договор), в целите (договорът за отделни продажби няма за цел разпространяването на стоки на определена територия с цел завоюване на определен пазар) и в приложимия правен режим (по-специално що се отнася до ограничените последици на клауза за възлагане на компетентност в някои от тези договори).

48. Подчертавам, че доказателството за сключването на такова рамково споразумение не може да се основе само на наличието на дългосрочно правоотношение, изразяващо се в последователни продажби, без писмени или устни договори. Освен това възможно е рамково споразумение, сключено между производител и търговец на едро или между търговец на едро и търговец на дребно, да не може да се квалифицира като предоставяне на изключително право на дистрибуция⁴⁰.

49. Ето защо считам, че макар да е доказано, че страните наистина са сключили договор за предоставяне на изключително право на дистрибуция, съдът, сезиран със спор относно такова договорно правоотношение не може да основе компетентността си на привръзката „място на доставка на продадените стоки“ в приложение на член 5, точка 1, буква б), първо тире от Регламент № 44/2001.

3. Допускане на квалификацията на договора като договор за предоставяне на услуги по смисъла на член 5, точка 1, буква б), второ тире от Регламент № 44/2001

50. Комисията твърди, че към разглежданото договорно правоотношение трябва да се приложи член 5, точка 1, буква б), второ тире от Регламент № 44/2001. Споделям тази позиция, при положение че в случая става дума за договор за предоставяне на изключително право на дистрибуция, а не за обикновено правоотношение на продажба с дългосрочен характер. Ще се спра по-нататък на тази съществена разлика.

51. В решението по дело Falco Privatstiftung и Rabitsch, посочено по-горе, Съдът настоява върху необходимостта понятието „предоставяне на услуги“ по смисъла на тази разпоредба да се тълкува самостоятелно и постановява, че „понятието за услуги изисква най-малкото страната, която предоставя услугите, да извърши определено действие, [от една страна], в замяна на определено възнаграждение [от друга страна]“⁴¹.

52. Доколкото ми е известно, в настоящото дело Съдът за пръв път има възможност да приложи така установените от него критерии за прилагане и евентуално да уточни техния обхват⁴².

53. Считам, че в стремежа за съгласуваност на съдебната практика трябва да се спазват елементите на дефиницията, дадена от Съда в посоченото решение, без обаче да са възприема твърде рестриктивен подход към въпросното понятие⁴³ предвид по-специално целите, преследвани с приемането на тази разпоредба. Тъй като целта на авторите на Регламент № 44/2001 е била да се опростят правилата за определяне на компетентността по дела, свързани с договори⁴⁴, не трябва да се лишават от техния полезен ефект специалните разпоредби на член 5, точка 1, буква б), които са насочени към това да се избегне прилагането на сложен механизъм, който предполага прилагането на по-общата норма на по член 5, точка 1, буква а) от посочения регламент.

40 — Например, ако едно дружество се ангажира чрез рамково споразумение да купува няколко хиляди компютъра без марка годишно въз основа на месечни договори за продажба, които са самостоятелни, тъй като се сключват за всяка доставка поотделно, този договор не представлява предоставяне на изключително право на дистрибуция, а обикновено дългосрочно правоотношение на продажба.

41 — Точки 29—33.

42 — Вярно е, че в точка 59 от заключението си по дело Wood Floor Solutions Andreas Domberger, посочено по-горе, генералният адвокат Trstenjak вече е приложила тези критерии към договора за търговско представителство, но Съдът, който не е бил сезиран с този въпрос, се е въздържал да го направи.

43 — В точка 54 от заключението си по дело Falco Privatstiftung и Rabitsch, посочено по-горе, генералният адвокат Trstenjak също се произнася в полза на възприемане на това понятие в широк смисъл.

44 — Вж. точка 38 от настоящото заключение.

54. Що се отнася до първия критерий, поставен от Съда чрез припомнената по-горе формулировка, той изисква извършването на действия и изключва обикновеното бездействие⁴⁵. В това отношение ми се струва, че договорът за предоставяне на изключително право на дистрибуция отговаря на това изискване⁴⁶ предвид основната престация на дистрибутора в полза на възложителя, а именно престацията да осигури разпространението на стоките на последния по такъв начин, че той да не трябва да изгражда своя собствена дистрибуторска мрежа на предоставената територия или да не зависи от препродажбата, осигурена от независими страни. Ще подчертая, че в рамките на привилегированите отношения, които има с възложителя, дистрибуторът придава добавена стойност към дейностите на един обикновен препродавач, тъй като по принцип той осигурява постоянно снабдяване със стоките на възложителя чрез поддържането на стоки на склад, чрез сервизно обслужване, когато тези стоки са трайни, и/или може да благоприятства промоцията на посочените стоки чрез специални оферти⁴⁷.

55. Що се отнася до втория критерий, свързан с „възнаграждението“, което трябва да се предостави в замяна на това действие, считам че то не трябва да се разбира в тесен смисъл, тоест като необходимостта да се заплати парично възнаграждение, тъй като такъв подход отрича наличието на услуги, предоставяни без възнаграждение от финансов характер, които безспорно попадат в понятието „предоставяне на услуги“ по смисъла на член 5, точка 1, буква б) от Регламент № 44/2001⁴⁸.

56. Що се отнася по-специално до договорите за предоставяне на изключително право на дистрибуция, считам че насрещната икономическа престация, която получава дистрибутора в замяна на извършването от него действия, посочени по-горе, се състои по-специално в предоставеното му от възложителя характерно предимство, а именно изключителни териториални права или най-малкото гаранция, че ограничен брой дистрибутори ще имат възможност да препродават стоките на възложителя на определена територия. Освен това по принцип възложителят поставя дистрибутора в по-благоприятно положение от това на обикновените препродавачи, като му предоставя улеснения при плащането и/или му предава опита си чрез обучения. Тази селективност и останалите предимства имат икономическа стойност за дистрибутора, която може да го насърчи да се съгласи да встъпи в привилегировани отношения с възложителя и да положи усилия, за да благоприятства продажбата на неговите стоки.

57. Следователно считам, че един договор за предоставяне на изключително право на дистрибуция може да се квалифицира като договор за „предоставяне на услуги“ за целите на прилагане на правилото за компетентност по член 5, точка 1, буква б), второ тире от посочения регламент.

45 — В решението по дело *Falco Privatstiftung и Rabitsch*, посочено по-горе (точка 31), Съдът изключва от квалификацията „предоставяне на услуги“ договор, с който притежателят на отстъпено право на интелектуална собственост се задължава по отношение на своя съдоговорител единствено да не оспорва ползването на това право от последния с мотива, че като е отстъпил правото на ползване на това право, той не е предоставил никаква престация, а се е задължил единствено да остави своя съдоговорител да го ползва свободно.

46 — Генералният адвокат Trstenjak предлага различен подход, като приема, че предоставянето на услуги предполага, че съответното лице извършва „определено действие или дейност“ и като илюстрира а *contrario* този довод чрез позоваване на доктринален труд, в който се твърди, че договорът за предоставяне на изключително право на дистрибуция не е нито договор за продажба, нито договор за предоставяне на услуга (вж. точка 57 и бележка под линия 56 от заключението по дело *Falco Privatstiftung и Rabitsch*, посочено по-горе).

47 — Едно телеологично тълкуване на договорите за дистрибуция, като договорите за предоставяне на изключително право на дистрибуция, подчертава обстоятелството, че те „имат за цел предоставянето на *услугата* по завоюване и експлоатация на местния пазар“ (*Sindres D., De la qualification d'un contrat-cadre de distribution au regard des règles communautaires de compétence* — *Rev. crit. D.I.P.*, 2008, р. 863, точка 12 и цитираната доктрина).

48 — Такъв е случаят с безвъзмездно предоставяните услуги (например действията, които един адвокат може да извърши *pro bono* в полза на лице, което търси убежище). Част от представителите на доктрината дори считат, че изискването за възнаграждение не е необходим елемент (вж. *Magnus U. et Mankowski P., op. cit.*, р. 155, както и авторите, цитирани в бележка под линия 474 на този труд).

58. Тази позиция се подкрепя от разпоредбите на Регламент Рим I, които трябва да се отчетат във възможно най-голяма степен при тълкуването на Регламент № 44/2001⁴⁹, без обаче Съдът да е длъжен да го направи автоматично⁵⁰. Припомням, че съображение 17 от Регламент Рим I квалифицира „договорите за дистрибуция“, към които принадлежат договорите за предоставяне на изключително право на дистрибуция, като „договори за услуги“ и приканва същото тълкуване да се възприеме за Регламент № 44/2001. Няма да отида толкова далеч и да приема, както прави Комисията, че по този начин общностният законодател е искал да приравни напълно договорите за дистрибуция на договорите за предоставяне на услуги, тъй като макар в това съображение да се посочва, че договорите за дистрибуция са договори за услуги, в края се уточнява, че става дума за специални договори за услуги, които се уреждат от специални норми, предвидени в член 4 от Регламент Рим I⁵¹. Според мен обаче Съдът трябва да възприеме изрично подхода, следван от законодателя в Регламент Рим I, и да приеме система за тълкуване, която да осигурява съгласуваност между този регламент и Регламент № 44/2001 по същия начин, както е направил това в Решение по дело Koelzsch⁵².

59. По-специално националният съд трябва да разгледа дали в спора, с който е сезиран, е налице обмен на права и задължения, който съответства на предоставянето на услуги, тоест който надхвърля равнището на обикновените търговски отношения с дългосрочен характер, за да потвърди, че именно член 5, точка 1, буква б), второ тире от Регламент № 44/2001 е разпоредбата, която се прилага в конкретния случай.

60. Всъщност едно дългосрочно отношение на доставка между производител или търговец на едро и търговец на дребно според мен може да се приравни на обикновен договор за продажба на стоки и следователно към него се прилага правилото за специална компетентност, предвидено в член 5, точка 1, буква б), първо тире от посочения регламент, дори ако това търговско правоотношение се характеризира *de facto* с изключителност или дълготрайна стабилност. Ако обаче предполагаемият купувач-дистрибутор очевидно има специфични договорни задължения⁵³ и те се основават на дължимата от продавача-възложител насрещна икономическа престация⁵⁴, е възможно да се приеме, че такова правоотношение на предоставяне на изключително право на продажба съответства на предоставянето на услуги по смисъла на член 5, точка 1, буква б), второ тире от Регламент № 44/2001.

61. Припомням, че тежестта да докаже пред сезираната юрисдикция, че тези елементи, които са от решаващо значение за определянето на компетентната юрисдикция, действително са налице сред обстоятелствата по спора, пада върху страната, която се позовава на наличието на договор за предоставяне на изключително право на дистрибуция, което предполага предоставяне на услуги, което може да се разграничи от обикновен договор за продажба. Добавям, че тази квалификация трябва да се основава на конкретен анализ на договорното правоотношение, а не на определението за този вид договори, което би могло да се съдържа в правото на съда.

49 — Желанието на законодателя да се следи за тази съгласуваност е посочено в съображение 7 от Регламент Рим I.

50 — Ще отбележа, че макар в точки 67—69 от заключението си по дело *Falco Privatstiftung и Rabitsch*, посочено по-горе, генералният адвокат Trstenjak да е изтъкнала необходимостта от еднакво тълкуване на Регламент № 44/2001 и на Регламент Рим I, Съдът се е въздържал да включи това в мотивите на решението си.

51 — Всъщност параграф 1 от посочения член 4 съдържа стълковителни правни норми за договорите за услуги (буква б), които са различни от стълковителни правни норми за договорите за дистрибуция (буква е).

52 — В точка 33 и сл. от това решение от 15 март 2011 г. (C-29/10, Сборник, стр. I-1595) Съдът е постановил, че член 6, параграф 2 буква а) от Римската конвенцията от 19 юни 1980 г. за приложимото право към договорните задължения, от която произтича Регламент Рим I, трябва да се тълкува в светлината на тълкуването на критериите, предвидени в член 5, точка 1 от Брюкселската конвенция, от която произтича Регламент № 44/2001, когато тези критерии фиксират правилата за определяне на компетентността в едни и същи области и установяват сходни понятия.

53 — Като например задълженията за поддържане на запас от стоки, за осигуряване на сервизно обслужване или за осъществяване на маркетингова дейност.

54 — Тази насрещна престация може да се изразява в специални отстъпки и/или улеснения при плащане, свързани с успеха на дистрибуцията, или в помощ, предоставена при дистрибуцията или маркетинга.

62. Ако необходимото доказателство е представено надлежно и така е призната квалификацията като предоставяне на услуги, сезираната със спор относно договор за предоставяне на изключително право на дистрибуция юрисдикция може да основе компетентността си на привръзката „мястото, където услугите са били предоставени или е трябвало да бъдат предоставени“ на основание второто тире на член 5, точка 1, буква б).

4. Изключване на прилагането на член 5, точка 1, буква а) от Регламент № 44/2001

63. С втория си въпрос, който по гореизложените причини следва да се разгледа след третия въпрос, запитващата юрисдикция иска да се установи дали договор за предоставяне на изключително право на дистрибуция, по силата на който едната страна по договора купува стоки от другата, за да ги препродаде на територията на друга държава членка, попада на приложното поле на член 5, точка 1, буква а) от Регламент № 44/2001.

64. Corman-Collins и белгийското правителство отговарят утвърдително, като изхождат от схващането, което до голяма степен е неподкрепено, че договорите за предоставяне на изключително право на дистрибуция не са нито договори за продажба, нито договори за предоставяне на услуги или най-малкото според белгийското правителство не попадат „само“ в една от тези две категории договори, посочени в член 5, точка 1, буква б) от посочения регламент. Това становище е възприето в съдебната практика на някои държави членки и се подкрепя от част от представителите на доктрината⁵⁵.

65. В подкрепа на тази теза се изтъкват редица доводи. Един от тях е, че само буквално тълкуване на понятията може да доведе до уеднаквяване на правилата за определяне на компетентност в рамките на Съюза. Друг довод е, че квалифицирането не може да води до избора на прекалено опростен подход, който пренебрегва многобройните форми, които договорът за предоставяне на изключително право на дистрибуция би могъл да има, и който не отчита особеностите на този договор в правото на различните държави членки. Тези доводи обаче не могат да ме убедят, предвид това че, от една страна, повечето от договорните търговски фигури съществуват в различни форми и трудно се поддават на квалификация, която да позволи уеднаквяване на понятията, и от друга страна, че не може да бъде възприет чисто сравнителен подход за тълкуване на съдържащите се в Регламент № 44/2001 понятия и следователно да се определи какви видове спорове попадат в неговия обхват, тъй като Съдът нееднократно е постановявал, че тези понятия трябва да се тълкуват самостоятелно.

66. Противно на това, аз считам, че по изложените по-горе причини един договор за предоставяне на изключително право на дистрибуция трябва да се квалифицира като договор за предоставяне на услуги по смисъла на член 5, точка 1, буква б) от Регламент № 44/2001.

67. От член 5, точка 1, буква в) от посочения регламент обаче следва, че правилото за компетентност по буква а) от същата тази разпоредба се прилага само алтернативно, в случай че не се прилага правилото за компетентност по буква б). При тези обстоятелства считам, че в настоящото дело вече не е необходимо да се поставя въпросът за прилагането на първата от тези две серии от правила.

68. Все пак някои критерии за тълкуване на член 5, точка 1, буква б) от Регламент № 44/2001 ще бъдат посочени в условията на евентуалност при отговора на четвъртия преюдициален въпрос, който всъщност се отнася до тълкуването на тази разпоредба, макар в текста на въпроса това да не е изтъкнато изрично.

⁵⁵ — Вж. по-специално Решение на Cour de cassation (Франция) от 23 януари 2007 г. (pourvoi n° 05-12.166, La semaine juridique, éd. générale, note de T. Azzi), Решение на Cour de cassation (Франция) от 5 март 2008 г. (pourvoi n° 06-21.949, Recueil Dalloz, 2008, p. 1729, note de H. Kenfack) и Решение на Cour de cassation (Франция) от 9 юли 2008 г. (pourvoi n° 07-17.295, Rev. crit. D.I.P., 2008, p. 863, note de D. Sindres), както и референциите, цитирани в бележка под линия 4 от настоящото заключение.

69. Що се отнася до втория и третия преюдициален въпрос, предлагам на Съдът да отговори, че член 5, точка 1, буква б), второ тире от Регламент № 44/2001 е разпоредбата от този регламент, която се прилага, за да се определи юрисдикцията, която е компетентна да разгледа спор, основан на договор за предоставяне на изключително право на дистрибуция, който предполага специални договорни задължения, свързани с разпространението от дистрибутора на стоките, продавани от възложителя, като този вид договор представлява договор за предоставяне на услуги по смисъла на тази разпоредба.

В– Определяне на задължението, което е в основата на иска, по смисъла на член 5, точка 1, буква а) от Регламент № 44/2001 (четвърти въпрос)

70. Четвъртият преюдициален въпрос е формулиран по следния начин: „При отрицателен отговор на двата предходни въпроса, кое е оспорваното задължение при прекратяване на договор за предоставяне на изключително право на дистрибуция: това на продавача-възложител или това на купувача-дистрибутор?“.

71. Тази формулировка е най-малкото неясна, що се отнася до разпоредбите, за които се иска тълкуване⁵⁶. Независимо от тази неяснота, считам че Съдът може да даде отговор на четвъртия от поставените му въпроси, тъй като той е изрично мотивиран в акта за преюдициално запитване. Всъщност запитващата юрисдикция уточнява, че „само ако договорът за предоставяне на изключително право на дистрибуция не бъде квалифициран като договор за продажба на стоки или като договор за предоставяне на услуги, би следвало да се определи кое е спорното задължение, неизпълнението на което е основание за предявяването на настоящия иск“⁵⁷. От така изложените мотиви следва, че въпросът съдържа грешка, тъй като запитващата юрисдикция е искала да се позове на хипотезата, когато не само не може да се приложи буква а), нито буква б) на член 5, точка 1 от Регламент № 44/2001, но в действителност не може да се приложи нито първото, нито второто тире на посочената буква б)⁵⁸.

72. Тъй като Съдът разполага с достатъчно информация за тази цел, въпросът може да се преформулира⁵⁹ в смисъл, че запитващата юрисдикция по същество иска да се установи — ако, противно на това, което предлагам да се отговори, спорът по главното производство не попада в обхвата на член 5, точка 1, буква б) от Регламент № 44/2001 — кое е „задължението, което е в основата на иска,“ по смисъла на същия този член 5, точка 1, буква а): задължението на продавача-възложител или това на купувача-дистрибутор.

73. В това отношение Corman-Collins поддържа, че след като задължението на възложителя е да позволи на дистрибутора да упражнява изключителното си право на продажба на определена територия, искът за обезщетение трябва да бъде предявен пред юрисдикциите, които осъществяват дейността си на това място⁶⁰.

56 — La Maison du Whisky дори твърди, че е невъзможно да се отговори на така формулирания въпрос, тъй като той се основава на редица неясноти.

57 — Вж. последното съображение на акта за преюдициално запитване.

58 — Трябва да се припомни, че посочените първо и второ тире се отнасят до „продажбата на стоки“ и „предоставянето на услуги“.

59 — Въведеното с член 267 ДФЕС производство за сътрудничество дава право на Съда да преформулира преюдициалния въпрос, за да даде на националния съд полезен отговор, който да му позволи да реши спора, с който е сезиран (вж. по-специално Решение от 14 октомври 2010 г. по дело Fuß, C-243/09, Сборник, стр. I-9849, точка 39).

60 — В отговора си на втория преюдициален въпрос белгийското правителство изразява същото становище.

74. Считам, подобно на Комисията, че отговорът на този въпрос трябва да се намери в практиката на Съда относно тълкуването на член 5, точка 1, първо изречение от Брюкселската конвенция. Всъщност припомням, че текстът на член 5, точка 1, буква а) от Регламент № 44/2001 е напълно идентичен с текста на тази разпоредба от посочената конвенция и че по-рано вече е било постановявано, че на първата от тези разпоредби следователно трябва да се признае същият обхват като на втората⁶¹.

75. Многобройната практика на Съда по член 5, точка 1 от Брюкселската конвенция — на която следователно трябва да продължим да се позоваваме, въпреки посочените трудности относно прилагането ѝ⁶² — предоставя редица критерии за определянето на компетентния по дела, свързани с договори, съд, които се отнасят по-специално до задължението, което трябва да се вземе предвид за тази цел, и до определянето на мястото на изпълнение на това задължение.

76. Едно от тези правила, установени от съдебната практика, е че „задължението, което е в основата на иска“ по смисъла на член 5, точка 1, буква а) от Регламент № 44/2001 е задължението, което произтича от разглеждания договор⁶³, на чието неизпълнение се позовава ищецът, за да обоснове иска си⁶⁴. По-специално Съдът вече е постановявал, че когато ищецът е дистрибутор, който се позовава на правото си да получи обезщетение за вреди или иска разваляне на договора по вина на другата страна, посочено понятие препраща към задължението на възложителя, което съответства на договорното право, на което се основават тези искания⁶⁵. Сезираната със спора по главното производство национална юрисдикция, а не Съдът, трябва да определи точното съдържание на това задължение.

77. Освен това, макар запитващата юрисдикция да не е поставила въпроса по този начин, мисля, че за да може тя да получи всички необходими разяснения, трябва да ѝ се обърне внимание върху факта, че определянето на мястото на изпълнение на задължението, което е в основата на иска, също е било предмет на редица решения на Съда. От това следва, че мястото, където „е изпълнено или трябва да се изпълни“ спорното договорно задължение по смисъла на член 5, точка 1, буква а) от Регламент № 44/2001, трябва да се определи въз основа на закона, който урежда посоченото задължение в съответствие със стълковителните норми, приложими в държавата членка на сезирания съд⁶⁶.

78. Накрая, както подчертава Комисията, Съдът е уточнил, че ако се установи, че искът на ищеца не се основава на едно, а на множество задължения, произтичащи от един и същ договор, и че мястото на изпълнение не е еднакво за всички съгласно приложимото право, за да се произнесе по собствената си компетентност, националната юрисдикция трябва да се

61 — Решение по дело Falco Privatstiftung и Rabitsch, посочено по-горе (точки 48—57 и цитираната съдебна практика), както и Решение по дело Česká spořitelna, посочено по-горе (точки 43 и 44).

62 — В доклада си относно конвенцията „Lugano bis“ (точка 44 и сл.) професор Росар припомня методите, които са били използвани без успех за преодоляването на тези трудности. Припомням, че член 7, точка 1 от Регламент (ЕС) № 1215/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2012 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела (ОВ L 351, стр. 1), който преработва Регламент № 44/2001, не слага край на сложния и тежък механизъм, който произтича от посочената съдебна практика.

63 — Според мен въпросното задължение може да произтича както от самия договор, така и от последиците, които приложимото право свързва с този договор. Вж. стр. 1518 от заключението на генералния адвокат Reischl по дело De Bloos (посочено по-горе); „[П]редмет на производството е главното задължение на [възложителя], дори когато последиците от нарушението на това задължение са определени от закона“.

64 — Вж. по-специално Решение по дело De Bloos, посочено по-горе (точки 9—14), Решение от 29 юли 1994 г. по дело Custom Made Commercial (C-288/92, Recueil, стр. I-2913, точка 23), както и Решение по дело Česká spořitelna, посочено по-горе (точка 54 и цитираната съдебна практика).

65 — Решение по дело De Bloos, посочено по-горе (точки 14 и 15); трябва да се припомни, че по това дело Съдът също е трябвало да се произнесе по преюдициален въпрос, оправен от белгийска юрисдикция в рамките на спор относно договор за предоставяне на изключително право на дистрибуция.

66 — Решение по дело Custom Made Commercial, посочено по-горе (точка 26), Решение от 5 октомври 1999 г. по дело Leathertex (C-420/97, Recueil, стр. I-6747, точка 33), както и Решение по дело Česká spořitelna, посочено по-горе (точка 54 и цитираната съдебна практика).

ръководи от принципа, че акцесорното задължение следва главното задължение⁶⁷. Ако тези задължения са еднакви по ранг, в смисъл че нито едно от тях не е главно по отношение на останалите, Съдът е постановил, че сезираната юрисдикция е компетентна да разгледа единствено тази част от иска, която се основава на задълженията, чието място на изпълнение е на нейната национална територия, но не и на задълженията, които трябва да бъдат изпълнени в друга държава членка⁶⁸. Националната юрисдикция е тази, която трябва да определи дали случаят е такъв по висящия пред нея спор.

79. В заключение, ако Съдът постанови, че в дело като разглежданото по главното производство член 5, точка 1, буква а) от Регламент № 44/2001 е приложимата разпоредба, считам че на четвъртия преюдициален въпрос, така както бе преформулиран, трябва да се отговори в смисъл, че „задължението, което е в основата на иска“, по смисъла на тази разпоредба е договорното задължение на възложителя, на чието неизпълнение се позовава дистрибуторът в подкрепа на иска си пред съда.

V – Заключение

80. Предвид всички изложени съображения предлагам на Съда да отговори на поставените от tribunal de commerce de Verviers преюдициални въпроси по следния начин:

- „1) Член 2 от Регламент (ЕО) № 44/2001 на Съвета от 22 декември 2000 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела във връзка с член 3, член 4 и член 5, точка 1 от посочения регламент трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска спрямо ответник с местоживеене в друга държава членка да се приложи национално правило за определяне на компетентност като това по член 4, параграф 1 от Закона от 27 юли 1961 г. за едностранното прекратяване на безсрочните договори за предоставяне на изключително право на дистрибуция, изменен със Закона от 13 април 1971 г. за едностранното прекратяване на договорите за дистрибуция, който предвижда компетентността на белгийските юрисдикции в случаите, когато установен на белгийска територия дистрибутор предявява иск срещу възложителя за разваляне на техния договор за предоставяне на изключително право на дистрибуция, пораждащ всички или част от своите последици на същата тази територия, независимо от мястото на установяване на ответника.
- 2) Член 5, точка 1, буква б), второ тире от Регламент № 44/2001, който урежда компетентността по дела, свързани с договор в случай на предоставяне на услуги, се прилага за целите на определяне на юрисдикцията, която е компетентна да разгледа иск, с който установен в една държава членка ищец се позовава срещу установен в друга държава членка ответник на права, произтичащи от договор за предоставяне на изключително право на дистрибуция, което предполага, че в договора, който обвързва страните, действително са предвидени специални договорни задължения относно разпространението от дистрибутора на стоките, продавани от възложителя.
- 3) При условията на евентуалност, ако към обстоятелства като тези по спора по главното производство, при които един купувач-доставчик предявява иск срещу продавач-възложил на основание прекратяване на договорните им отношения, се прилага член 5, точка 1,

67 — В точка 19 от Решение от 15 януари 1987 г. по дело Shenavai (266/85, Recueil, стр. 239) се добавя, че „иначе казано, главното задължение, измежду множеството разглеждани задължения, е това което определя компетентността на съда“.

68 — Решение по дело Leathertex, посочено по-горе (точки 39—42). По това дело, което се отнася до прекратяването на договор за търговско представителство, като прилага практиката на Съда белгийският съд приема, че мястото на изпълнение на задължението за плащане на обезщетение за прекратяване на договора без предизвестие е в Белгия, докато мястото на изпълнение на задължението за плащане на комисиони е в Италия.

буква а) от Регламент № 44/2001, задължението, което е в основата на иска, по смисъла на тази разпоредба е задължението на продавача-възложител, което произтича от въпросния договор, на чието изпълнение се позовава ищецът, за да обоснове иска си.“